KONINKRIJK BELGIE

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste vakantiekamer, op 8 september 2000 door de Minister van Werkgelegenheid verzocht haar, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 maart 1998 betreffende de interne dienst voor preventie en bescherming op het werk", heeft op 12 september 2000 het volgende advies gegeven :

ROYAUME DE BELGIQUE

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, première chambre des vacations, saisi par la Ministre de l'Emploi, le 8 septembre 2000, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un projet d'arrêté royal "modifiant l'arrêté royal du 27 mars 1998 relatif au service interne pour la prévention et la protection au travail", a donné le 12 septembre 2000 l'avis suivant :

1. Volgens artikel 84, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State moeten in de adviesaanvraag de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisend karakter ervan.

In het onderhavige geval wordt het verzoek om spoedbehandeling gemotiveerd door de omstandigheid

> "dat dit besluit, genomen op basis van artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, verdere uitvoering geeft aan artikel 11 van de richtlijn 89/391/EEG betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk; dat voormeld artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 reeds voorzag dat in ondernemingen waar noch een comité voor preventie en bescherming op het werk, noch een vakbondsafvaardiging bestaat, de werknemers zelf rechtstreeks deelnemen aan de behandeling van de vraagstukken die betrekking hebben op het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk; dat overeenkomstig het gemotiveerd advies van 9 juli 1999 van de Europese Commissie deze bepaling als onvoldoende wordt beschouwd voor de omzetting van artikel 11 van voormelde Europese richtlijn naar Belgisch recht omdat het uitvoeringsbesluit tot vastlegging van de wijze waarop deze rechtstreekse raadpleging van de werknemers gebeurt, nog niet was vastgesteld; dat het bijgevolg noodzakelijk is om onverwijld een procedure te voorzien volgens dewelke de rechtstreekse raadpleging van de werknemers dient te gebeuren teneinde een veroordeling van de Belgische Staat voor het Europese Hof van Justitie te vermijden wegens niet omzetting van voormelde richtlijn".

2. Zoals uit de aangehaalde motivering valt af te leiden strekt het om advies voorgelegde ontwerpbesluit ertoe uitvoering te geven aan artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Luidens de voornoemde wetsbepaling nemen, in de ondernemingen waar noch een Comité voor Preventie en Bescherming op het werk, noch een vakbondsafvaardiging bestaat, de werknemers zelf rechtstreeks deel aan de behandeling van vraagstukken die betrekking hebben op het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en dient de Koning, bij een in de Ministerraad overlegd besluit, te bepalen op welke wijze deze deelneming gebeurt.

Zoals door de gemachtigde van de regering werd bevestigd, heeft met betrekking tot de ontworpen regeling tot dusver geen overleg in de Ministerraad plaatsgevonden.

3. Luidens artikel 95, eerste lid, van de voornoemde wet van 4 augustus 1996, neemt de Koning de maatregelen bedoeld in, onder meer, artikel 53 van de wet, na het inwinnen van het advies van de Nationale Arbeidsraad.

Naar het zeggen van de gemachtigde van de regering werden de maatregelen die zijn vervat in het ontwerpbesluit, niet om advies aan de Nationale Arbeidsraad voorgelegd.

4. Uit wat voorafgaat volgt dat met betrekking tot het om advies voorgelegde ontwerpbesluit niet werd voldaan aan alle voorafgaande vormvereisten (1) en dat derhalve dit

---

(1) Het advies van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk van 5 maart 1993, waaraan wordt gerefereerd in het derde lid van de aanhef van het ontwerpbesluit, doet geen afbreuk aan die vaststelling,

laatste niet in zoverre gereed kan worden geacht opdat de Raad van State, afdeling wetgeving, erover zou kunnen adviseren.

Niettemin acht de Raad van State, afdeling wetgeving, het gepast nu reeds de volgende opmerking te formuleren.

5. Het ontwerpbesluit beperkt zich ertoe te bepalen dat de Interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk, bij ontstentenis van een Comité voor Preventie en Bescherming op het werk of van een vakbondsafvaardiging, de werknemers zelf dient te raadplegen voor het uitvoeren van zijn opdrachten, telkens in een tussenkomst van het voornoemde Comité is voorzien.

Aldus begrepen komt de ontworpen regeling uitsluitend neer op een bevestiging van hetgeen reeds uit andere, bestaande bepalingen moet worden afgeleid. Zo wordt in artikel 2, 5°, van het te wijzigen koninklijk besluit van 27 maart 1998 het "Comité" omschreven als het Comité voor Preventie en Bescherming op het werk, bij ontstentenis van een comité, de vakbondsafvaardiging en bij ontstentenis van een vakbondsafvaardiging "de werknemers, overeenkomstig de bepalingen van artikel 53 van de wet".

Het om advies voorgelegde ontwerpbesluit voegt hieraan niets toe, aangezien het geen nadere regelen bevat

---

temeer daar de Hoge Raad met betrekking tot de ontworpen regeling niet verplicht diende te worden geconsulteerd.

met betrekking tot de wijze waarop de beoogde raadpleging van de werknemers dient te gebeuren.

Om die reden kan er ernstig aan worden getwijfeld of met de ontworpen regeling naar behoren uitvoering wordt gegeven aan artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 en of, bijgevolg, wordt tegemoetgekomen aan de bezwaren die door de Europese Commissie in haar met redenen omkleed advies van 9 juli 1999 werden geformuleerd in verband met de omzetting in Belgisch recht van artikel 11 van richtlijn 89/391/EEG betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk.

---

1. Conformément à l'article 84, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, la demande d'avis doit indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

En l'occurrence, l'urgence est motivée par le fait

> "dat dit besluit, genomen op basis van artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, verdere uitvoering geeft aan artikel 11 van de richtlijn 89/391/EEG betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk; dat voormeld artikel 53 van de wet van 4 augustus 1996 reeds voorzag dat in ondernemingen waar noch een comité voor preventie en bescherming op het werk, noch een vakbondsafvaardiging bestaat, de werknemers zelf rechtstreeks deelnemen aan de behandeling van de vraagstukken die betrekking hebben op het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk; dat overeenkomstig het gemotiveerd advies van 9 juli 1999 van de Europese Commissie deze bepaling als onvoldoende wordt beschouwd voor de omzetting van artikel 11 van voormelde Europese richtlijn naar Belgisch recht omdat het uitvoeringsbesluit tot vastlegging van de wijze waarop deze rechtstreekse raadpleging van de werknemers gebeurt, nog niet was vastgesteld; dat het bijgevolg noodzakelijk is om onverwijld een procedure te voorzien volgens dewelke de rechtstreekse raadpleging van de werknemers dient te gebeuren teneinde een veroordeling van de Belgische Staat voor het Europese Hof van Justitie te vermijden wegens niet omzetting van voormelde richtlijn".

2. Ainsi qu'il peut se déduire de la motivation citée, l'arrêté en projet soumis pour avis vise à mettre en oeuvre l'article 53 de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Cet article dispose que, dans les entreprises où il n'existe ni comité pour la prévention et la protection au travail ni délégation syndicale, les travailleurs participent eux-mêmes directement au traitement des questions relatives au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail et le Roi doit fixer les modalités de cette participation par arrêté délibéré en Conseil des ministres.

Ainsi que l'a confirmé le délégué du gouvernement, il n'y a pas eu jusqu'ici de délibération en Conseil des ministres en ce qui concerne les dispositions en projet.

3. Selon l'article 95, alinéa 1er, de la loi précitée du 4 août 1996, le Roi prend les mesures prévues notamment par l'article 53 de la loi après avoir demandé l'avis du Conseil national du travail.

Selon les déclarations du délégué du gouvernement, les mesures contenues dans l'arrêté en projet n'ont pas été soumises à l'avis du Conseil national du travail.

4. Il résulte de ce qui précède que les formalités préalables n'ont pas toutes été accomplies en ce qui concerne l'arrêté en projet soumis pour avis (1) et que, dès

---

(1) L'avis du Conseil supérieur pour la prévention et la protection au travail du 5 mars 1993, auquel le troisième alinéa du préambule de l'arrêté en projet fait référence, n'enlève rien à cette constatation, d'autant que le Conseil supérieur ne devait pas obligatoirement être consulté en ce qui concerne les dispositions en projet.

lors, le projet ne peut être jugé en état d'être soumis à l'avis du Conseil d'Etat, section de législation.

Néanmoins, le Conseil d'Etat, section de législation, estime qu'il est pertinent de formuler dès à présent l'observation suivante.

5. L'arrêté en projet se limite à disposer qu'à défaut de Comité pour la prévention et la protection au travail ou de délégation syndicale, le Service interne pour la prévention et la protection du travail doit consulter les travailleurs eux-mêmes pour l'exécution des missions qui lui sont attribuées et pour lesquelles une intervention du Comité précité est prévue.

Sous cet angle, les dispositions en projet se bornent à confirmer ce qu'il faut déjà déduire d'autres dispositions existantes. Ainsi, l'article 2, 5°, de l'arrêté royal du 27 mars 1998, à modifier, définit le "Comité" comme le comité pour la prévention et la protection au travail ou, à défaut, la délégation syndicale ou, à défaut, "les travailleurs eux-mêmes, conformément aux dispositions de l'article 53 de la loi".

L'arrêté en projet soumis pour avis n'y ajoute rien, étant donné qu'il ne contient aucune modalité relative à la manière dont la consultation visée des travailleurs doit se dérouler.

On peut dès lors émettre de sérieux doutes quant à savoir si les dispositions en projet mettent dûment en oeuvre l'article 53 de la loi du 4 août 1996 et si, dès lors, il est répondu aux objections formulées par la Commission européenne dans son avis motivé du 9 juillet 1999 relatif à la transposition en droit belge de l'article 11 de la directive 89/391/CEE concernant la mise en oeuvre de mesures visant à promouvoir l'amélioration de la sécurité et de la santé des travailleurs au travail.

De vakantiekamer was samengesteld uit

de Heren Messieurs	A. BEIRLAEN,	kamervoorzitter, voorzitter, président de chambre, président,
	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter, président de chambre,
	D. ALBRECHT,	staatsraad, conseiller d'Etat,
Mevrouw Madame	F. LIEVENS,	griffier, greffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. M. VAN DAMME.

Het verslag werd uitgebracht door de H. W. VAN VAERENBERGH, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door Mevr. K. BAMS, adjunct-referendaris.

DE GRIFFIER - LE GREFFIER,

F. LIEVENS

La chambre des vacations était composée de

de Heren Messieurs	A. BEIRLAEN,	kamervoorzitter, voorzitter, président de chambre, président,
	M. VAN DAMME,	kamervoorzitter, président de chambre,
	D. ALBRECHT,	staatsraad, conseiller d'Etat,
Mevrouw Madame	F. LIEVENS,	griffier, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. M. VAN DAMME.

Le rapport a été présenté par M. W. VAN VAERENBERGH, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par Mme K. BAMS, référendaire adjoint.

DE VOORZITTER - LE PRESIDENT,

A. BEIRLAEN